

**КОЛЕДЖУ ФАХОВОЇ ПЕРЕДВИЩОЇ ОСВІТИ
КОМУНАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ ВИЩОЇ ОСВІТИ
«ВІННИЦЬКИЙ ГУМАНІТАРНО-ПЕДАГОГІЧНИЙ КОЛЕДЖ»**

Музично-педагогічне відділення
Кафедра суспільно-гуманітарних дисциплін

 **ЗАТВЕРДЖУЮ**
Заступник директора навчальної роботи
Оксана КОГУТЮК
30 серпня 2024 року

РОБОЧА ПРОГРАМА ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

1 Основи філософських знань (Філософія, релігієзнавство)

освітньо-професійної програми **Дошкільна освіта**

підготовки **фахового молодшого бакалавра**

за галуззю знань **01 Освіта/Педагогіка**

спеціальності **012 Дошкільна освіта**

Вінниця 2024

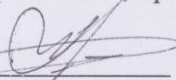
Робоча програма освітнього компонента 1 Основи філософських знань
(Філософія, релігієзнавство) з підготовки фахових молодших бакалаврів за
галуззю знань 01 Освіта/Педагогіка спеціальності 012 Дошкільна освіта

РОЗРОБНИК:

Дмитро МЕЛЬНИКОВ, кандидат історичних наук, доцент, спеціаліст вищої
категорії

СХВАЛЕНО

Методичною радою Коледжу фахової передвищої освіти
«29» серпня 2024, протокол № 1

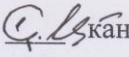
Голова  канд. пед. наук, доц. **Андрій КРИЖАНОВСЬКИЙ**

ПОГОДЖЕНО

Гарант освітньо-професійної програми Дошкільна освіта
 доктор філософії **Марина СОРОЧАН**

Робочу програму розглянуто і схвалено на засіданні кафедри суспільно-
гуманітарних дисциплін

«28» серпня 2024, протокол № 1

Завідувач кафедри  канд. історичних наук, доцент **Анатолій ЛИСИЙ**

1. Опис освітнього компонента

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, ступінь вищої освіти / освітньо-професійний ступінь	Характеристика освітнього компонента		
		Денна форма навчання		
Кількість кредитів - 3	Галузь знань: 01 Освіта/Педагогіка	Статус освітнього компонента Обов'язковий		
	Спеціальність: 012 Дошкільна освіта			
Загальна кількість годин -90	Освітньо-професійний ступінь – фаховий молодший бакалавр	Рік підготовки: 3-й		
		Семестр: 5-й		
		Лекції	Семінари	Практ./лаб.
34		14	-	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних-3 самостійної роботи здобувача освіти – 2,1		Самостійна робота 42		
		Вид контролю: екзамен		

2. Мета, завдання, програмні компетентності та результати навчання

2.1 Мета, завдання освітнього компонента

Мета: Метою викладання навчальної дисципліни «Філософія» є формування цілісних уявлень про зародження та розвиток філософського знання, а також про сучасні філософські проблеми світу, людини та суспільства.

Завдання:

- формування високого рівня філософської культури та раціонального мислення майбутнього бакалавра, вірного розуміння сутності сучасних світоглядних проблем, їхніх витоків і теоретичних варіантів вирішення, в також принципів та ідеалів, що формують мету, засоби та характер діяльності людини.

2.2 Програмні компетентності

2.2.1. Інтегральна компетентність

Здатність вирішувати типові спеціалізовані завдання та практичні проблеми в галузі дошкільної освіти з розвитку, навчання і виховання дітей дошкільного (раннього та передшкільного) віку, що передбачає застосування загальних психолого-педагогічних теорій та фахових методик дошкільної освіти та характеризуються комплексністю та невизначеністю умов; нести відповідальність за результати своєї діяльності; здійснювати контроль за іншими особами у визначених ситуаціях

2.2.2. Загальні компетентності:

ЗК 1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК 2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця в загальній системі знань про природу і суспільство та в розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК 3. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК 4. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК 9. Здатність до прийняття ефективних рішень у професійній діяльності та відповідального ставлення до обов'язків, мотивування людей до досягнення спільної мети.

2.2.3. Фахові компетентності:

ФК 8. Здатність до навчання дітей дошкільного (раннього та передшкільного) віку суспільно визнаних морально-етичних норм і правил поведінки.

ФК 9. Здатність до національно-патріотичного виховання дітей дошкільного (раннього та передшкільного) віку (любов до Батьківщини, рідної мови, рідного міста, поваги до державних символів України, національних традицій, звичаїв, свят, обрядів, народних символів).

ФК 16. Здатність до позитивної мотивації щодо майбутньої професійної діяльності, інтерес до педагогічної роботи, готовність до продовження навчання за наступним рівнем освіти.

2.3.Результати навчання

2.3.1 Програмні результати навчання за ОПП

РН 6. Формувати моральні цінності у дітей дошкільного (раннього та передшкільного) віку відповідно до морально-етичних норм.

РН 11. Мати навички збереження та зміцнення психічного, фізичного та соціального здоров'я, попередження та протидії булінгу, формування навичок здорового способу життя у дітей дошкільного (раннього та передшкільного) віку.

РН 17. Формувати національно-патріотичні почуття у дітей дошкільного (раннього та передшкільного) віку, а також ціннісне ставлення до культурних надбань українського народу, повагу до представників різних національностей і культур.

РН 21. Використовувати базові знання з філософії, історії, права, розуміння причинно-наслідкових зв'язків розвитку суспільства й уміння їх використовувати в професійній і соціальній діяльності; усвідомлювати роль довілля для життя і здоров'я людини, дотримуватися здорового способу життя.

3. Програма освітнього компонента

Тема 1. Вступ. Філософія як специфічний тип знання

Поняття „філософія». Місце філософії в самопізнанні людини. Основні джерела філософії: міфологія, релігія.

Світогляд як духовно практичне засвоєння світу. Структура світогляду. Типи світогляду. Світовідчуття, світосприйняття, світорозуміння. Предмет і функції філософії. Філософія в системі культури.

Тема 2.Філософія стародавнього світу

Історія філософії як сходження до вершин людського самопізнання.

Проблема позбавлення людини від страждань у філософії Стародавньої Індії. Проблеми філософії Стародавнього Китаю.

Антична філософія: особливості розвитку, морально-етична спрямованість.

Тема 3. Філософія європейського середньовіччя та епохи Відродження.

Загальна характеристика доби середньовіччя. Зміни у світогляді під час переходу від античності до середньовіччя. Роль християнства у формуванні середньовічної філософії. Основні проблеми та досягнення філософії доби середньовіччя в Європі та Візантії.

Філософія Відродження: гуманістичний характер; науково-природничі погляди; соціально-політичні ідеї; етика Ренесансу. Проблема людської особистості.

Тема 4. Філософія Нового часу.

Якісно нова спрямованість філософії в епоху ранніх буржуазних революцій в Європі. Пошуки продуктивного методу пізнання: сенсуалізм, раціоналізм.

Класична німецька філософія. Моральний смисл обмеження людського розуму і розширення меж віри. Особливості та досягнення класичної німецької філософії.

Тема 5. Філософія XIX – XX століть.

Перегляд класичної моделі світорозуміння у філософії XIX–XX століть. Програми радикального оновлення філософії – позитивізм, філософія життя.

Некласична філософія XX століття: основні напрямки та їх особливості. Критика цінностей західних техногенних цивілізацій, відмова від проєктів тотального перевлаштування світу, сцієнтизм та бам остбєнтизм, проблеми ірраціонального та несвідомого, екзистенціальна філософія. Проблема знання та мови у філософії.

Тема 6. Філософська думка в Україні.

Джерела української філософської культури. Становлення українського неоплатонізму XIV–XVI століть. Філософська думка українського ренесансу. Специфіка реформації в Україні. Зародження професійної філософії в культурно-освітніх центрах України: Острозькій та Києво-Могилянській академіях.

Г.Сковорода — родоначальник української класичної філософії. Філософія Т.Г. Шевченка.

Академічна філософія XIX століття: особливості, напрямки і основні філософські ідеї. „Культурне відродження» 20-х та філософське відродження 60-х років XX століття. Сучасна філософська думка в Україні. Філософська думка української діаспори.

Тема 7. Проблема буття у філософії.

Поняття „онтологія», „буття». Фундаментальне значення проблеми буття в філософії. Основні виміри буття (буття речей, природи, людини, духовного і соціального).

Практичні витоки людського поділу реальності на об'єктивну та суб'єктивну. Реальність буття та небуття. Єдність матерії, руху, простору, часу. Людська діяльність як особливий спосіб саморуху об'єктивної і суб'єктивної реальності.

Свідомість людини як діалектичне співвідношення об'єктивної та суб'єктивної реальності, як духовний спосіб орієнтації людини в реальності буття, що розвивається.

Проблематика походження, розвитку і сутності свідомості. Свідомість і мова. Структура та функції свідомості. Свідомість та самосвідомість, свідоме, підсвідоме, несвідоме. Загадкові явища людської свідомості та психіки.

Тема 8. Основи філософського вчення про розвиток.

Діалектика як вчення про розвиток і універсальні зв'язки. Загальні ознаки і людський критерій розвитку.

Принципи діалектики. Категорії діалектики. Закони діалектики, їх методологічне та світоглядне значення.

Антиподи діалектики: софістика, метафізика.

Тема 9 . Основний зміст пізнавальної діяльності.

Поняття „гносеологія». Проблема пізнання у філософії. Поняття пізнання та його рівні. Об'єкт і суб'єкт пізнання. Чуттєве і раціональне, емпіричне і теоретичне пізнання. Опосередковане та безпосереднє пізнання. Логіка та інтуїція. Пізнання та творчість.

Методологія. Метод як усвідомлений спосіб пізнавальної діяльності. Методологічний арсенал науки.

Пізнання і знання. Проблема істини.

Тема 10. Філософський аналіз суспільства.

Поняття суспільства у філософії. Основні підходи до розуміння суспільства.

Роль географічного природного середовища у житті суспільства. Демографічні чинники суспільного розвитку. Матеріальні основи розвитку суспільства Політична система суспільства. Громадське суспільство: поява, основи, ознаки.

Сутність та структура духовного життя суспільства, поняття „культура» як єдність матеріальних і духовних цінностей, вироблених людством.

Історична різноманітність і єдність типів суспільства. Формация і цивілізація. Сучасні концепції суспільного розвитку, його критерії.

Тема 11. Філософія про природу та особливості релігійного світосприйняття.

Релігія-як особливий вид світосприйняття. Історія походження релігії: перші релігійні вірування. Види релігії: світові, регіональні релігії. Особливості християнства. Релігійне піднесення в Україні в роки незалежності.

Молодь і релігія. Релігійні проблеми в сучасному світі.

4. Структура освітнього компонента

Назви тем	Кількість годин					
	Денна форма					
	у тому числі					
	усього	аудиторні	лекції	Семінари	практичні сам ост.	Робота
Тема 1. Вступ. Філософія як специфічний тип знання	6	2	2	-	-	4
Тема 2. Філософія стародавнього світу	9	6	4	2	-	3
Тема 3. Філософія європейського середньовіччя та епохи Відродження.	10	6	4	2	-	4
Тема 4. Філософія Нового часу.	6	4	4	-	-	2
Тема 5. Філософія XIX – XX століть.	8	4	2	2		4
Тема 6. Філософська думка в Україні.	6	2	2	-	-	4
Тема 7. Проблема буття у філософії.	6	2	2	-	-	4
Тема 8. Основи філософського вчення про розвиток.	9	6	4	2	-	3
Тема 9. Основний зміст пізнавальної діяльності.	10	6	4	2	-	4
Тема 10. Філософський аналіз суспільства.	8	4	2	2	-	4
Тема 11. Філософія про природу та особливості релігійного світосприйняття.	12	6	4	2		6
Усього годин	90	34	34	14	-	42

5. Теми семінарських занять

№ з/п	теми	Назва теми	К-ть годин
1.	1	Філософія стародавнього світу	2
2.	2	Філософія Європейського середньовіччя	2
3.	3	Філософія XIX-XX ст.	2
4.	4	Філософська думка в Україні	2
5.	5	Проблема буття у філософії	2
6.	6	Основний зміст пізнавальної діяльності	2
7.	7.	Філософія про природу та особливості релігійного світосприйняття.	2
Разом			14

6. Теми практичних занять Не передбачено

7. Теми лабораторних занять Не передбачено

8. Самостійна робота

№ з/п	теми	Назва теми	К-ть годин
1.	1	Вступ. Філософія як специфічний тип знання	4
2.	2	Філософія стародавнього світу	3
3.	3	Філософія європейського середньовіччя та епохи Відродження.	4
4.	4	Філософія Нового часу.	2
5.	5	Філософія XIX -XX століть.	4
6.	6	Філософська думка в Україні.	4
7.	7	Проблема буття у філософії.	4
8.	8	Основи філософського вчення про розвиток.	3
9.	9	Основний зміст пізнавальної діяльності.	4
10.	10	Філософський аналіз суспільства.	4
11.	11.	Філософія про природу та особливості релігійного світосприйняття.	6
Разом			42

9. Методи та технології навчання)

Методи викладання освітнього компонента «Основи філософських знань» спрямовані на розв'язання навчальних завдань.

Вибір методів і технологій викладання та навчання здійснюється залежно від мети заняття, змісту, навчальних можливостей здобувачів освіти, особливостей особистості викладача, матеріально-технічного забезпечення.

Засоби навчання, які застосовуються при викладанні дисципліни, є

словесні, наочні й практичні. Серед форм та методів подачі навчального матеріалу з «Основи філософських знань» застосовуються:

1. Структурно-логічне навчання: поетапна організація системи навчання, що забезпечує логічну послідовність постановки і вирішення дидактичних завдань на основі поетапного відбору їх змісту, форм, методів і засобів із урахуванням діагностування результатів;

2. Проблемне навчання, яке здійснюється на основі ініціювання самостійного пошуку здобувачем освіти знань через проблематизацію (викладачем) навчального матеріалу.

Подані матеріали дозволяють здобувачеві освіти самостійно планувати терміни та обсяги змістової складової навчальної діяльності, прогнозувати її результативність

За рівнем активності: пояснювально-демонстраційний, дослідницький.

За функцією: усне викладання матеріалу, закріплення, самостійна робота щодо засвоєння навчального матеріалу, перевірка і оцінка знань та умінь.

Самостійна робота здобувачів освіти включає дві складові: самостійна підготовка до аудиторних занять, до занять у режимі онлайн, підготовка до тематичного тестового контролю та рубіжного контролю.

10. Методи та форми контролю

Методами та формами контролю результатів навчання є (зазначити ті, що підходять}: екзамени; реферати, студентські презентації та виступи на наукових заходах; інші види індивідуальних та групових завдань.

Форми контролю знань здобувачів:

- поточний;
- підсумковий (екзамен).

Поточний контроль знань здобувачів протягом одного семестру включає оцінку за роботу на семінарських заняттях, практичну та самостійну роботу.

Підсумковий контроль знань проводиться у формі екзамену за екзаменаційними білетами, кожен з яких включає три питання (письмово чи усно). Екзаменаційні білети повинні бути затвердженими в установленому порядку.

Екзамен є обов'язковою підсумковою формою контролю, яка дає змогу оцінити системне, а не фрагментарне засвоєння навчального матеріалу і не може бути зведена до рівня поточних форм контролю.

Норми і критерії оцінювання

Критеріями ефективності запланованих результатів навчання є глибина та дієвість знань, системність та усвідомленість знань.

Методами і засобами оцінювання підготовки до занять та виступають: усний контроль (індивідуальне і фронтальне опитування здобувачів освіти);

засоби письмового контролю (тестові завдання, контрольні роботи),
індивідуальні завдання – написання рефератів.

11. Рекомендована література

11.1. Базова

1. Філософія : підручник / О. Г. Данильян, О. П. Дзюбань ; Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. – 2-ге вид., перероб. і допов. – Харків : Право, 2018. 430 с. URL: https://library.nlu.edu.ua/POLN_TEXT/SENMK/pidr_filos_2018.pdf (дата звернення: 14.07.2023).
2. Б Вступ до філософських студій, або інтелектуальні подорожі до країни Філософії. - Мала академія Наук України, 2017. 238 с.
3. Історія української філософії / Олег Гринів. – Львів : Тріада плюс, 2015. 302 с.
4. Філософія. - Харків: Фоліо, 2017. 621 с.
5. Історія філософії : підручник / за ред. д-ра філос. наук, проф. В.І. Ярошовця ; Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка ; Карпат. ун-т ім. Августина Волошина. – Ужгород : Патент, 2014. 839 с.
6. Філософія : навч. посіб. для студентів ВНЗ усіх спец. / К. В. Кислюк. – 3-тє вид., випр. – Київ : Кондор, 2016. 229 с.
7. Філософія. Вступ до курсу, історія світової та української філософії, фундаментальні проблеми сучасної філософії : навч. посіб. / В.Л. Петрушенко ; Нац. ун-т "Львів. політехніка". – 2-ге вид., випр. – Львів : Вид-во Львів. політех., 2019. 594 с.
8. Світ філософії у запитаннях та завданнях : навч. пос. для студ.-бакалаврів тех. закладів вищої освіти / під ред. О.В. Бондаренко. – Запоріжжя : ФОП Мокшанов В.В., 2021. 292 с.
9. Філософія : підруч. для студ. ВНЗ / Л. В. Губерський та ін. – вид. 2-ге, перероб. і допов. – Харків : Фоліо, 2018. 620 с.
10. Філософія: підручник / В.С. Бліхар, М.М. Цимбалюк, Н. В. Гайворонюк, В.В. Левкулич, Б.Б. Шандра, В.Ю. Свищо. видан. 2-ге, перероб. та допов. Ужгород: Вид-во УжНУ «Говерла», 2021. 440 с. URL: <http://surl.li/hhnspl> (дата звернення: 14.07.2023).
11. Філософія: словник термінів та персоналій / В. С. Бліхар, М. А. Козловець, Л. В. Горохова, В. В. Федоренко, В. О. Федоренко. – Київ: КВІЦ, 2020. 274 с.
12. Філософія : підруч. для здобувачів вищ. освіти / О.В. Рябініна та ін. ; за ред. О.В.Рябініної, Л. І. Юрченко. – Харків : вид-во Іванченка І. С., 2021. -- 285 с.
13. Філософія: підруч. / О. Шепетяк, О. Шепетяк. – Львів: Місіонер, 2020. 784 с.

11.2. Допоміжна

1. Соціальна філософія. Історія, теорія, методологія : підруч. для ВНЗ / В. Андрущенко, Л. Губерський, М. Михальченко. – вид. 4-те, випр. та допов. –

Київ : Юрінком Інтер, 2016. 551 с.

2. Філософія: навчальний посібник для підготовки до заліку та іспиту. Харків: Право, 2021. 136 с.
3. Шевченків міф України. Спроба філософського аналізу / Оксана Забужко ; передм., упоряд. Р.Семків. – 5-те вид., переглянуте і допов. – Київ : Комора, 2017. 300 с.
4. Українська філософія : навч. посіб. / І.С. Захара. – Львів : ЛНУ ім. Івана Франка, 2014. 353 с.
5. Історія філософії в питаннях та відповідях : навч. посіб. / В.Є. Громов, Н.Ю. Тарасова. – Дніпропетровськ : НГУ, 2016. 165 с.
6. Глобальні проблеми людства : навч. посіб. / Мирослава Книш, Любов Котик. – Львів : ЛНУ ім. Івана Франка, 2015. 330 с.
7. Конспект лекцій з дисципліни "Філософія" : навч. посіб. / Г. О. Арсентьєва та ін. – Запоріжжя : ЗНТУ, 2015. 133 с. URL: http://eir.zntu.edu.ua/bitstream/123456789/7278/4/Lecture_notes.pdf (дата звернення: 14.07.2023).
8. Філософія людини та особистості : навч. посіб. для студ. ВНЗ / П.С. Назар. – Київ : Сталь, 2018. 577 с.
9. Філософія свободи / Мирослав Попович ; упоряд. Л. Ф. Артюх, Н.Б.Вяткіна ; передм. Н. Б. Вяткіної. – Харків : Фоліо, 2018. 523 с.
10. Філософія / Пер. з нім. Вахтанга Кебуладзе. – Київ: Дух і Літера, Інститут релігійних наук св. Томи Аквінського, 2018. 544 с.
11. Філософія : навч.-метод. посіб. (у схемах і таблицях) / за наук. ред. В. С. Бліхара. – Львів : ПП «Арал», 2018. 184 с.

11.3. Інтернет- ресурси

1. Бібліотека українських підручників. Українські підручники онлайн. Розділ: «Філософія». URL: <https://westudents.com.ua/predmet/34-f%D1%96losof%D1%96ya.html> (дата звернення: 02.07.2023)
2. Електронна бібліотека кафедри філософії та методології науки філософського факультету Київського національного університету імені Тараса Шевченка. URL: <http://www.philsci.univ.kiev.ua/biblio/index.html> (дата звернення: 02.07.2023)
3. Електронна бібліотека "psylib" (психологія, філософія, релігія, культурологія, методологія та ін.). URL: <http://psylib.org.ua/books/index.htm> (дата звернення: 02.07.2023)
4. Міністерство освіти і науки України. URL: <https://mon.gov.ua/ua> (дата звернення: 02.07.2023)

